Etičke smjernice

Načela za etičko izvješćivanje o djeci

Izvješćivanje o djeci i mladima postavlja posebne izazove. U nekim slučajevima izvješćivanje o djeci dovodi njih same ili drugu djecu u opasnost od odmazde ili obilježavanja.

UNICEF je postavio ova načela kako bi pomogao novinarima u izvješćivanju o pitanjima koja se tiču djece. Ona su ponuđena u obliku smjernica koje će, UNICEF vjeruje, će pomoći medijima da o djeci izvješćuju s dovoljno osjetljivosti te na način primjeren njihovom uzrastu. Svrha je smjernica podržati najbolje namjere moralnih izvjestitelja: služenje javnom interesu ne ugrožavajući pritom prava djece.

Vaši su komentari dobrodošli. Molimo kontaktirajte nas na adresi press@unicef.org.

I. Načela

1. Dostojanstvo i prava svakoga djeteta moraju se poštivati u svim okolnostima.

2. Pri intervjuiranju djece i izvješćivanju o njima potrebno je posvetiti posebnu pažnju pravu svakoga djeteta na privatnost i povjerljivost, na mogućnost da se čuje njegovo vlastito mišljenje, na sudjelovanje u odlukama koje ga se tiču te na zaštitu od stvarne i moguće patnje i odmazde.

3. Zaštita najboljih interesa svakoga djeteta prethodi svim drugim obzirima, pa i zagovaranju dječjih pitanja kao i promicanju dječjih prava.

4. Pri određivanju onoga što je u najboljem interesu djeteta potrebno je, u skladu s djetetovom dobi i zrelosti, dati određenu težinu njegovom pravu na uvažavanje vlastitog mišljenja.

5. O političkim, društvenim i kulturnim posljedicama svakog novinskog izvješća treba se savjetovati s osobama koje su najbliže djetetovoj situaciji i najbolje ju mogu procijeniti.

6. Nemojte objaviti priču ili sliku koja bi dijete, njegovu braću i sestre ili vršnjake mogla dovesti u opasnost, čak i kada su im imena promijenjena, zamućena ili se uopće ne koriste.

II. Smjernice za intervjuiranje djece

1. Nemojte nanositi štetu niti jednom djetetu; izbjegavajte pitanja, stavove ili komentare koji osuđuju, ne uvažavaju kulturne vrijednosti

djeteta, izlažu ga opasnosti ili poniženju, ili oživljavaju njegovu bol i tugu izazvanu nekim traumatičnim događajima.

2. Nemojte diskriminirati djecu pri izboru za intervju s obzirom na spol, rasu, dob, vjeru, status, obrazovanje ili fizičke sposobnosti.

3. Nema namještanja: ne tražite da djeca ispričaju priču ili učine nešto što nije dio njihove vlastite priče.

4. Djetetu ili staratelju jasno dajte do znanja da razgovaraju s novinarom. Objasnite svrhu intervjua i kako će biti uporabljen.

5. Potrudite se dobiti dopuštenje od djeteta i njegovog staratelja za svaki intervju, videosnimku i, kada je moguće, za dokumentarne fotografije. Kada je moguće i prikladno, to dopuštenje treba biti u pismenom obliku. Dopuštenje se mora dobiti u okolnostima u kojima se jamči da niti dijete niti staratelj nisu ni na koji način prisiljeni te da razumiju da su dio priče koja može biti objavljena u njihovoj zemlji i svijetu. Ovo se obično jamči samo onda kada je dopuštenje dobiveno na djetetovom materinskom jeziku i odluka donesena u dogovoru s odraslom osobom kojoj dijete vjeruje.

6. Obratite pažnju na to gdje i kako intervjuirate dijete. Ograničite broj osoba koje postavljaju pitanja, kao i fotografa. Pokušajte omogućiti da se djeca osjećaju ugodno i da mogu ispričati svoju priču bez vanjskog pritiska, uključujući i od osobe koja postavlja pitanja. U filmskim, video i radio intervjuima, imajte na umu što izbor vizualne ili zvučne pozadine može dati naznačiti o djetetu i njegovom životu i priči. Osigurajte da dijete nije ugroženo ili izloženo neugodnostima zbog prikazivanja negovog doma, zajednice ili okruženja u kojem živi.

III. Smjernice za izvješćivanje o djeci

1. Nemojte dodatno obilježavati niti jedno dijete; izbjegavajte svrstavanje ili opise koji dijete izlažu odmazdi – uključujući dodatnu fizičku ili psihičku patnju, ili doživotno zlostavljanje, diskriminaciju ili odbacivanje od strane njegove lokalne zajednice.

2. Djetetovu priču ili sliku uvijek stavljajte u točan kontekst.

3. Uvijek promijenite ime i zamutite lik svakog djeteta za koje je utvrđeno da je:

a. Žrtva seksualnog zlostavljanja ili iskorištavanja,
b. Počinitelj fizičkog ili seksualnog zlostavljanja,
c. HIV pozitivno, ili dijete oboljelo od AIDS-a, osim ako dijete, roditelj ili staratelj potpuno svjesno daju suglasnost,

d. Optuženo ili osuđeno za zločin.

4. U određenim okolnostima u kojima postoji stvarna ili moguća opasnost od patnje ili odmazde, promijenite ime i zamutite lik svakog djeteta za koje je utvrđeno da je:

a. Sadašnje ili bivše dijete-vojnik,
b. Tražitelj azila, izbjeglica ili interni prognanik.

5. U određenim slučajevima korištenje djetetova identiteta – njegovog imena i/ili prepoznatljive slike – u njegovom je najboljem interesu. Međutim, i kada se djetetov identitet koristi, ipak ga se mora zaštititi od patnje i podržati ga u slučaju bilo kakvog obilježavanja ili odmazde.

Neki su primjeri ovakvih posebnih slučajeva:

a. Kada dijete stupi u kontakt s izvjestiteljem u želji ostvarivanja svoga prava na slobodu izražavanja i prava da se čuje njegovo mišljenje.
b. Kada je dijete dio neke tekuće kampanje ili društvenog pokreta te želi biti prepoznato kao takvo.
c. Kada je dijete uključeno u psihosocijalni program te je javno predstavljanje imenom i likom dio njegovog zdravog razvoja.

6. Potvrdite točnost onoga što dijete ima za reći, bilo u razgovoru s drugom djecom ili nekom odraslom osobom, a najbolje i s jednima i s drugima.

7. Kada niste sigurni je li dijete u opasnosti, izješćujte o općim prilikama u kojima djeca žive umjesto o pojedinome djetetu, bez obzira koliko je priča vrijedna kao vijest.

IV. Korištenje UNICEF-ovih materijala

Svi UNICEF-ovi materijali zaštićeni su autorskim pravom, uključujući tekst, fotografije, slike i video-vrpce. Dopuštenje za reproduciranje bilo kojeg UNICEF-ovog materijala mora se zatražiti od UNICEF-ovog ureda iz kojega je materijal potekao, a dobit će se samo ako se poštuju načela i smjernice iz ovoga dokumenta.

Izvori: Konvencija o pravima djeteta; Prava djeteta i mediji: Smjernice za novinare, Međunarodna federacija novinara; Mediji i djeca koja trebaju posebna zaštita, (interni dokument), UNICEF-ov Odjel komunikacija; Drugo međunarodno savjetovanje o HIV-u/AIDS-u i Ljudskim pravima, Glavni tajnik Ujedinjenih Naroda.